

se biraju kandidati za pravosudne funkcije u Pravosudnoj akademiji; dovodi se u pitanje sudijsko pravo na odlučivanje u konkretnim predmetima (nameće se ideja modeliranih sudskih odluka) i omogućava da ministarka pokreće disciplinske i postupke razrešenja. U Radnom tekstu su brisana i sadašnja ustavna rešenja o suđenju na osnovu opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava, zabrani preispitivanja sudske odluke van sudskog postupka i tumačenju ustavnih odredbi o ljudskim i manjinskim pravima u skladu sa međunarodnim standardima. Zbog ovako teških manjkavosti u sadržini teksta, a naveli smo samo neke od njih, najviši pravosudni organi, udruženja sudija, tužilaca i udruženja koja se bave zaštitom ljudskih prava su tražila da se ovakav proces ustavnih promena hitno zaustavi dok ne bude prekasno – i da ministarstvo povuče radni tekst ustavnih amandmana. Ministarka je na ovo oštro odgovorila i poručila da – o tome nema ni govora.

Treba naglasiti da je u dosadašnjem „postupku promene ustava“ u potpunosti prekršena ustavna procedura za izmenu, prema kojoj se ustavnoj reviziji može pristupiti tek kada Narodna skupština na predlog ovlašćenih predlagača – 150.000 građana, trećine narodnih poslanika, predsednika ili vlade Srbije – dvotrećinskom većinom donese odluku da je ustav potrebno promeniti. Nakon toga, u slučaju da skupština usvoji argumentaciju i predlog za promenu, nadležni skupštinski odbor za ustavna pitanja priprema i razmatra akt o promeni ustava. Nakon toga, poslanici ponovo dvotrećinskom većinom usvajaju akt o promeni ustava. Na kraju puta, građani se o usvojenim promenama izjašnjavaju na referendumu (ovo nije obavezan korak, ali nama predstoji zbog toga što promene položaja pravosuđa zadiru u uređenje vlasti). Primetićete da ni u jednoj fazi postupka ministarstvo pravde nema odlučujuću i istaknutu ulogu – zapravo nema nikakvu ulogu.

Dakle, Narodna skupština nije donela odluku neophodnu da bi uopšte mogli da govorimo da je u toku legalan i legitiman postupak promene ustava. Takođe, ministarstvo pravde nije ovlašćeni predlagač promena ustava, iako u javnosti želi da ostavi utisak da jeste. Vlada (ili drugi ovlašćeni predlagači) o ovom pitanju nisu raspravljali. Dodatno, u prvim danima marta je odbijen predlog narodnih poslanika da dva skupštinska odbora – odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo i odbor za evropske integracije – u bilo kom obliku raspravljaju o izmenama ustava.

Ako objedinimo ove tri činjenice – da Srbija nije zapravo otpočela postupak izmene ustava, da promene predlaže neovlašćeni državni organ koji odbija da od ovakvog poduhvata odustane, i da se Narodnoj skupštini negira bilo kakvo mešanje u ovaj „postupak“ – treba da nam bude jasno da će Srbija uskoro, ukoliko se ne dogodi čudo, dobiti vladarski – oktroisani ustav.

To je ustav koji je nametnut, koji ne mari za procedure ustavne demokratije, ne konsultuje predstavnike građana i građane same. To je ustav koji je izraz volje izvršne vlasti, jednog mišljenja i jedne predstave o tome kako naša zajednica treba da izgleda. Volja suverenog vladara Srbije Aleksandra Vučića tako već mesecima progovara iz usta nasmejane ministarke. To potvrđuje i ona koja, blažena u neznanju, u intervjuu Politici mirno izjavljuje – da će ministarstvo vladi Srbije predlagati dalji tekst za promenu ustava.

Na 15. godišnjicu ubistva predsednika vlade Srbije Zorana Đinđića, opisano ustavno potkusurivanje me je podsetilo na Đinđićevo delo s kraja 80-ih godina prošlog veka – kada se nije aktivno bavio politikom, već uspešno razmišljao i pisao o fenomenima ustavnosti socijalističke Jugoslavije.¹ Đinđić je pisao o temeljnim nedostacima jugoslovenske ustavnosti – partiji kao jedinom stvarnom suverenu i nedostatku ustavotvorne moći zajednice.

Ogorčeno je pisao o Jugoslaviji kao komesarskoj diktaturi – vladavini u kojoj se sve državne kompetencije prenose na vladara koji garantuje brzo i efikasno delovanje. Diktator je